

Utvärdering av samtalsgrupp för vuxna med autismspektrumtillstånd

Författare:

Ingela Moverare och Lina Strömfors

Vuxenhabiliteringen, Linköping, ingela.moverare@lio.se, 010-103 74 84

Vuxenhabiliteringen, Linköping, lina.stromfors@lio.se, 010-103 76 58

Bakgrund

Vuxenhabiliteringen i Linköping har sedan 2012 använt en manualbaserad samtalsgrupp för personer med autismspektrumtillstånd. Insatser för att lära sig förstå konsekvenserna av sin funktionsnedsättning och hitta strategier för att hantera dessa, kan ur ett hälsoperspektiv anses vara viktigt.

Syfte

En utvärdering av samtalsgruppen har gjorts för att undersöka huruvida deltagarna uppfattat att deras kunskap om diagnosen ökat, deltagarnas förväntningar inför gruppens start och deras erfarenheter av att ha deltagit i samtalsgruppen.

Metod

Skriftliga svar med självskattningar och öppna frågor från 106 deltagare har analyserats. Materialet analyserades genom statistiska beräkningar och kvalitativ innehållsanalys.

Resultat

Bland de förväntningar som deltagarna uttryckte inför gruppen återfanns önskemål om att få träffa andra med samma diagnos och olika tankar om vad detta skulle ge.

Förhoppningar om ökad förståelse och insikt i det egna fungerandet samt en acceptans av sin funktion framkom i beskrivningarna. Även önskemål om att lära sig hantera svårigheter och få handlingsberedskap framfördes. En del deltagarna hade svårigheter att formulera sina förväntningar. Efter gruppens genomförande beskrev deltagarna flertalet positiva aspekter kopplade till att ha deltagit.

Upplevelse av ökad kunskap om sin funktionssättning och en ökad förståelse för sig själv och sitt fungerande framkom. Deltagarna beskrev hur det på olika sätt varit värdefullt att träffa andra med liknande funktion. Även beskrivningar av svårigheter kopplade till att vara i grupp fanns. Det framkom även önskemål om annat innehåll och upplägg av gruppen. För en del deltagare var det svårt att beskriva sina erfarenheter. Statistiska beräkningar visade på en signifikant ökning av deltagarnas kunskap om sin diagnos utifrån de självskattningar som gjordes före och efter gruppens genomförande.

Dag 2 förmiddag Koll på sig själv

Slutsats

Utvärderingen visar att deltagarna har haft nytta av denna samtalsbehandling i grupp. Vidareutveckling av samtalsgruppen kan göras så att fokus läggs mer på strategier för hantering av konsekvenser av funktionsnedsättningen och utbyte mellan deltagarna.

Utvärdering av ”Kompisprat”

- ett material för användning av filmer för att öka förståelsen kring samtal för barn med autismspektrumtillstånd:

Charlotte Petersson

Barn- och ungdomshabiliteringen, Lund
charlotte.petersson@skane.se, 046-770717

Bakgrund: Att kunna förstå det sociala spelet mellan människor ger en känsla av sammanhang som många personer med autismspektrumtillstånd (AST) saknar. Missförstånd är vanliga och kan skapa oro inför sociala kontakter. Många personer med AST och typisk begåvning har möjlighet att utveckla sin förmåga att läsa av andra. Ett sätt att bli uppmärksam på och öka förståelsen för hur samtal fungerar är att se på videosekvenser och diskutera dessa. Fördelar med videoförebilder är att man kan ta in just den information man behöver i en lugn miljö och att man kan få exakt samma information flera gånger.

Syfte: Syftet var att utveckla och utvärdera ett filmmaterial som kan användas för att skolbarn med autismspektrumtillstånd ska kunna öka ömsesidigheten i samtal med andra. En handledning utarbetades också.

Metod: I projektet har några samtalssituationer mellan typiskt utvecklade barn filmats för att sedan användas i habiliteringsarbetet med barn med AST. Insatsen bestod även av samtal kring filmerna, seriesamtal och hemuppgifter. Fyra barn med AST och typisk begåvning i åldrarna 8-10 år provade därefter att använda filmerna för att reflektera kring vad ett samtal innebär. Barnen med AST och deras föräldrar fick sedan svara på enkäter om insatsen.

Resultat: Resultatet visar att samtliga fyra barn upplevde att de efter insatsen visste hur de kunde göra i de samtalssituationer de hade arbetat med. De visade på god förmåga att ta andras perspektiv när de svarade på frågor kring videoförebilderna. Deras föräldrar beskrev att barnen fortfarande hade svårt att agera utifrån detta i verkliga situationer.

Slutsatser: De videoförebilder som passade barnens behov visade sig fungera väl för att ge barnen ny kunskap om vad ett samtal innebär. Även föräldrarna föreföll att ha fått ökad detaljkunskap om samtal vilket kan främja barnens utveckling. Barnen fick nya insikter men förändrade inte sitt beteende.

Dag 2 förmiddag Koll på sig själv

Kommunikationsgrupp för personer med autismspektrumtillstånd

Författare

Ingela Petersson, leg logoped
Micaela Sundin, leg arbetsterapeut

Landstingets Habilitering i Centrala Östergötland, Vuxenhabiliteringen, Linköping,
ingela.k.petersson@lio.se, micaela.sundin@lio.se 010-103 74 80 (reception)

Bakgrund:

Enligt en sammanställning av metoder för kognitivt stöd ur en EBH-rapport från Sveriges habiliteringschefer förening, är träning av social förmåga i grupp effektiv för personer med autismspektrumtillstånd och bör erbjudas dessa personer. I rapporten nämns också att användning av video, som stöd för att lära in sociala färdigheter, visat sig ha effekt.

Syfte:

Förbättra förmågan till social interaktion och kommunikation.

Mål kan vara att bli mer säker vad gäller att ge ögonkontakt, bli mer medveten om gå- och stoppsignaler, visa intresse genom aktivt lyssnande, kunna inleda och hålla igång samtal och kunna uttrycka sig mer kortfattat och intressant då man berättar något.

Metod:

Inför deltagande i Kommunikationsgrupp erbjuds alltid ett individuellt besök för kartläggning av vilka svårigheter personen upplever i olika situationer i sin vardag och vi sätter mål för träningen.

Gruppen har två ledare och fem/sex deltagare. Fokus ligger på att träna utifrån olika teman i samtal som videofilmas med gemensam analys och feedback direkt efteråt.

Grupptillfällena startar med en inledningsrunda då man får berätta hur man känner sig, hemuppgifter går sedan igenom och dagens tema presenteras. Därefter är det övningsamtal som videofilmas och filmningarna spelas upp så att alla kan reflektera och ge feedback kring vad man själv eller andra gjort. Grupptillfällena varar två timmar så det finns behov av en paus i mitten. Fikapausen efter övningen ger tillfälle till mer naturligt och avspänt

Dag 2 förmiddag Koll på sig själv

samtal och möjlighet att gå ifrån gruppen ett tag om man behöver. Efter pausen går vi laget runt och utvärderar dagens möte och planerar sedan nya hemuppgifter för var och en; var? när? med vem skulle man kunna öva och vad skulle man vilja öva på? Sista tillfället skattar deltagarna på sin kommunikativa förmåga och värdet av gruppen på en tiogradig skala. Det finns också utrymme att kommentera hur man upplevde träningen.

Resultat:

Flertalet deltagare har utvecklats när det gäller att ge ögonkontakt och att visa intresse genom kroppshållning, kroppsriktning, att nicka. Skattning av värdet av att delta i kommunikationsgrupp har varierat mellan sju och tio på en tiogradig skala. Många har uttryckt att det varit värdefullt att få se sig själv på video.

Axplock från utvärderingen:

-Förutom samtalsteknik har jag fått förståelse för samtalets sociala funktion oavsett om det är intressant eller inte.

-Fortfarande svårt att komma in i samtal.

-Är mer medveten om att ge ögonkontakt och ställa frågor för att visa intresse.

-Fortfarande svårt att sätta mig in i hur jag uppfattas av andra.

Dag 2 förmiddag Koll på sig själv

**Kurs i Vardagssamtal för personer med Aspergers syndrom –
dokumentation och utvärdering av ett arbetssätt på
Vuxenhabiliteringen**

Tina Svensson, leg logoped¹

Helene Ahnlund, leg logoped²

¹Vuxenhabiliteringen Nordvästra Skåne, Ängelholm,
tina.svensson@skane.se, 0431-585853,

²Vuxenhabiliteringen Sydvästra Skåne, Malmö,
helene.m.ahnlund@skane.se, 040-6830713

Bakgrund: Vardagssamtal är en kurs för personer med Aspergers syndrom som syftar till att öka gruppdeltagarnas medvetenhet om det sociala och kommunikativa samspelet i vardagliga situationer. Kurser i Vardagssamtal är ett relativt nytt arbetssätt inom Vuxenhabiliteringen i Region Skåne, och erbjuds på samtliga enheter inom verksamheten.

Syfte: Syftet med projektet har varit att dels dokumentera och beskriva det redan pågående arbetet med dessa kurser, dels utvärdera resultatet av dem.

Metod: Dokumentationen av arbetssättet bygger på intervjuer med kursledare runt om i Skåne. Utvärderingarna gjordes med hjälp av ett speciellt framtaget skattningsformulär, samt genom intervjuer med kursdeltagare.

Resultat: I intervjuerna med kursledarna framkom att kursledarnas kunskaper om Aspergers syndrom och social kommunikation var av största vikt för ett gott resultat. Kursledarna behöver också kunna anpassa kurserna efter den aktuella kursens deltagare och dynamik.

Resultaten från såväl skattnings- som intervjuundersökning tyder på att kurs i Vardagssamtal är en behandlingsmetod som har positiv effekt på deltagarnas sociala kommunikationsförmåga. På gruppnivå skattade

Dag 2 förmiddag Koll på sig själv

deltagarna sin sociala kommunikationsförmåga högre efter avslutad kurs. Samtliga studerade områden förbättrades. I intervjuundersökningen framkom att deltagarna upplevde att de överlag hade fått ökad kunskap om kommunikation i allmänhet. Många uttryckte dock att det var svårt att veta om de gjort faktiska förändringar i sitt beteende. Kursen upplevdes även som givande på andra sätt: man hade fått en ökad självinsikt och ett förbättrat självförtroende, och upplevde även en känsla av samhörighet.

Slutsats:

Undersökningen visade en liten ökning i deltagarnas sociala kommunikationsförmåga, men framför allt på andra effekter som ökat välbefinnande, och en känsla av samhörighet och sammanhang. För att bibehålla och vidareutveckla dessa positiva effekter behöver kursdeltagarnas nätverk involveras och kanske i förekommande fall även skapas. Vilken roll Vuxenhabiliteringen kan ha i detta fortsatta arbete är inte helt självklar.